

7. Ochrona przyrody

7.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu.....	2
7.1.1. Zbiorowiska leśne.....	2
7.1.2. Zbiorowiska nieleśne.....	2
7.1.3. Obszary leśne, gospodarka leśna.....	3
7.1.4. Stan lasów.....	4
7.1.5. Zieleń urządzona.....	5
7.1.5. Zalesienie zadrzewienie.....	5
7.1.6. Formy prawne ochrony przyrody na terenie Gminy Koronowo.....	6
7.1.7. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.....	9
7.1.8. Ochrona obszarów i obiektów przyrodniczych.....	10
7.2. Identyfikacja potrzeb związanych z ochroną przyrody oraz stan docelowy.....	11
7.3. Cele i kierunki działań.....	12
7.4. Priorytety ekologiczne gminy.....	14
7.4.1. Działania krótkoterminowe – do 2007r.....	14
7.4.2. Działania długoterminowe – do 2011r.....	14
7.5. Mechanizmy prawno-ekonomiczne.....	14
7.6. Harmonogram realizacji Programu.....	16
7.7. Wnioski.....	19

7.1. Charakterystyka i ocena aktualnego stanu

7.1.1. Zbiorowiska leśne

Zasoby przyrody ożywionej i nieożywionej Gminy Koronowo są w chwili obecnej dość dobrze rozpoznane, choć brak syntetycznego opracowania na ten temat.

Ze względu na zróżnicowanie rzeźby terenu, budowy geologicznej i pokrywy glebowej, a także różnorodne formy i natężenie działalności człowieka, szata roślinna Gminy Koronowo jest zróżnicowana. Ogólną charakterystykę zróżnicowania roślinności leśnej można przedstawić w oparciu o wyróżniane w różnych podziałach funkcjonalno-przestrzennych mezoregiony:

1. Pojezierze Krajeńskie (zachodnia, centralna i południowo-zachodnia część Gminy): tereny pierwotnie zajęte głównie przez lasy łąkowe — łąki środkowoeuropejskie (*Galio sylvatici-Carpinetum*); w chwili obecnej tego typu lasy istnieją w postaci szczątkowej, a ich pierwotny obszar występowania na terenie Gminy zajęty jest przez tereny rolnicze. Obniżenia terenu o utrudnionym odpływie to siedliska olsów (*Ribeso nigri-Alnetum*, *Sphagno squarrosi-Alnetum*). W sąsiedztwie drobnych cieków występowały pierwotnie łąki olszowo-jesionowe (*Fraxino-Alnetum*), obecnie również zachowane w postaci szczątkowej.
2. Dolina Brdy (przecina Gminę w kierunku południkowym): obecnie główny obszar występowania zwartych kompleksów leśnych na terenie Gminy. Reprezentowane są one na tym terenie przez: kontynentalne bory mieszane (*Quercu roboris-Pinetum*, *Serratulo-Pinetum*) oraz kontynentalne śródładowe bory sosnowe, zróżnicowane siedliskowo (*Peucedano-Pinetum*, *Cladonio-Pinetum*, *Molinio-Pinetum*). Niewielki areal zajmują łąki olsów (*Ribeso nigri-Alnetum*, *Sphagno squarrosi-Alnetum*) i łąki olszowo-jesionowe (*Fraxino-Alnetum*). Na krawędziach doliny zachowały się ponadto bardzo cenne fragmenty łąki łąkowej środkowoeuropejskiej (*Galio sylvatici-Carpinetum*, m.in. projektowany rezerwat przyrody „Grabina”).
3. Wysoczyzna Świecka (fragmenty wschodniej części Gminy): teren o charakterystyce zbliżonej do Pojezierza Krajeńskiego, z większym udziałem naturalnej roślinności leśnej.

W skali Gminy jeden z najcenniejszych fragmentów zbiorowisk leśnych to las „Grabina”. Dominującym zbiorowiskiem roślinnym jest tam zaliczany do łąk subatlantycki las dębowo-łąkowy (*Stellario-Carpinetum*), wykształcony w postaci naturalnej, z licznym udziałem typowych, w tym rzadkich gatunków runa (m.in. kokorycz wątła — *Corydalis fabacea*), oraz ze stanowiskami bardzo rzadkich w skali całego Pomorza gatunków roślin (m.in. przewiercień długolistny — *Bupleurum longifolium*). łąki w postaci naturalnej należą do rzadkości nie tylko w skali regionu ale i w całej Polsce. W związku z tym są wymieniane w listach zbiorowisk zagrożonych zanikiem. Gwarancją zachowania „Grabiny” w aktualnym stanie będzie wprowadzenie ochrony rezerwatowej.

7.1.2. Zbiorowiska nieleśne

W szacie roślinnej Gminy zaznacza się liczna grupa zbiorowisk i zespołów roślinności nieleśnej. Występują one zarówno na terenach znacznie przekształconych działalnością gospodarczą człowieka (roślinność ruderalna i segetalna), jak również na terenach zmienionych w nieznacznym stopniu.

Do najciekawszych należą zbiorowiska wodne, bagienne i torfowiskowe, budowane często przez gatunki podlegające ochronie prawnej. Roślinność bagiczna (szuwarowa) jest

bogata i zróżnicowana pod względem fitosocjologicznym. Niektóre zespoły, takie jak zespół trzciny pospolitej (*Phragmitetum australis*), zespół pałki szerokolistnej (*Typhetum latifoliae*) lub zespół manny mielec (*Glycerietum maximae*) zajmują rozległe powierzchnie i stanowią miejsce bytowania interesującej awifauny.

Dość duże powierzchnie na terenie Gminy zajmują zbiorowiska łąkowe. Z reguły są one użytkowane rolniczo, stąd też w większości niezbyt bogate florystycznie.

Do cennych fragmentów roślinności nieleśnej należy zaliczyć zbiorowiska występujące w postaci drobnych płatów w kompleksach leśnych, w specyficznych warunkach (roślinność bagienna, torfowiskowa, szuwarowa, murawy psammofilne).

7.1.3. Obszary leśne, gospodarka leśna

Wskaźnik lesistości Koronowa — 31,5% (12 942 ha lasów, przy powierzchni całkowitej 41 170 ha) jest znacznie niższy od lesistości Powiatu Bydgoskiego (41,2%), ale przekracza znacznie lesistość Województwa Kujawsko-Pomorskiego (22,3%).

Z ramienia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe lasami na terenie gminy administrują Nadleśnictwa Różanna, Runowo, Zamrzenica i Żołędowo. Większe kompleksy leśne koncentrują się głównie we wschodniej części gminy (Glinki, Nowy Jasiniec, Stary Jasiniec, Samociążek, wschodnia część soł. Mąkowsko, północna część Koronowa). Pozostała część gminy ma charakter rolniczy. Występują tam w rozproszeniu niewielkie enklawy leśne (m.in. Wiskitno, Popielewo, Byszewo, Wtelno, Wierzchucin Królewski).

Realizując obowiązujący w obszarze działania RDLP w Toruniu „Regionalny Program Operacyjny Polityki Leśnej Państwa (2003)” Nadleśnictwa administrujące terenami leśnymi Gminy Koronowo, prowadzą przedstawione poniżej działania na rzecz ochrony przyrody, których celem jest: „*zachowanie całego rodzimego bogactwa zarówno przyrodniczego jak i leśnego oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jego organizacji (wewnątrz-gatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego)*”:

- Dążenie do stworzenia (w miarę możliwości) drzewostanów wielopiętrowych, wielogatunkowych, wielowiekowych poprzez stosowanie rębni złożonych, maksymalne wykorzystanie odnowień naturalnych, a w odnowieniach sztucznych posługiwanie się materiałem o najlepszych cechach genetycznych i jakościowych.
- Kontynuowanie działań z zakresu selekcji i nasiennictwa wyznaczonych w „Programie zachowania leśnych zasobów genowych i hodowli selekcyjnej drzew leśnych w Polsce na lata 1991-2010”.
- Wzbogacanie składu gatunkowego drzewostanów, rozpraszanie ryzyka hodowlanego na większą ilość gatunków drzew i krzewów leśnych.
- Zachowanie i wzmacnianie biologicznej różnorodności lasów, w tym ochrona, introdukcja i reintrodukcja rzadkich gatunków fauny i flory (w tym cisu).
- Zachowanie w stanie naturalnym i odtwarzanie śródleśnych zbiorników wodnych, bagien, mszarów, torfowisk, trzęsawisk, wrzosowisk, wydym, remiz, rzadkich zbiorowisk roślinnych, stanowisk rzadkich roślin i zwierząt.
- Zachowanie i odtwarzanie w dolinach rzek lasów łęgowych, olsów i innych naturalnych formacji przyrodniczych jako ostoi rzadkich gatunków oraz jako regulatorów poziomu wód i mikroklimatu.

- Doskonalenie programów ochrony przyrody nadleśnictw poprzez dokładniejsze poznanie ich wartości przyrodniczych i aktualizowanie zapisów w programach.
- Tworzenie stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda, las-arterie komunikacyjne.
- Pozostawianie drzew dziuplastych, posuszu jałowego i leżaniny, pozostawianie starych drzew na powierzchniach zrębowych.
- Dostosowanie składu drzewostanów do żywności siedlisk, przy wykorzystaniu wyników przeprowadzonych we wszystkich nadleśnictwach badań glebowo – siedliskowych.
- Stosowanie w większym zakresie naturalnego sposobu odnawiania lasu.
- Utworzenie sieci NATURA 2000 i racjonalne wdrażanie zasad ochrony przyrody na jej obszarach,
- Objęcie ochroną prawną obszarów położonych na granicy zasięgów występowania gatunków drzew leśnych.
- Opracowanie zasad dotyczących zalesiania gruntów rolnych z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej.
- Opracowanie i wdrożenie zasad zagospodarowywania lasów nie objętych szczególnymi formami ochrony przyrody, a będących przedmiotem ochrony w świetle prawa międzynarodowego (konwencje i porozumienia międzynarodowe oraz dyrektywy UE).
- Zweryfikowanie instrukcji i sporządzenie programów ochrony przyrody w nadleśnictwach pod kątem zadań wynikających z konwencji i porozumień międzynarodowych oraz dyrektyw Unii Europejskiej.
- Opracowanie, przygotowanie i wdrożenie programu szkoleń dla administracji leśnej w zakresie ekologicznej roli zbiorników wodnych na obszarach leśnych oraz potrzeb i metod ich ochrony.

7.1.4. Stan lasów

Na terenie lasów kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Spośród typowych form degeneracyjnych lasu, definiowanych w typologii leśnej, można mówić o:

- ⇒ **neofityzacji**, czyli wprowadzeniu do drzewostanów gatunków obcych, introdukowanych;
- ⇒ **monotypizacji**, czyli uproszczeniu struktury warstwowej drzewostanów i ich ujednoczeniu gatunkowym i wiekowym.

Spośród czynników biotycznych wpływających degradująco na stan lasów, szczególną rolę odgrywają szkody wyrządzane przez zwierzynę. Formą przeciwdziałania tej tendencji jest zalecanie zwiększenia naturalnej bazy żerowej dla zwierzyny poprzez zagospodarowanie łąk śródleśnych i zakładanie poletek zgrzyzowych, a także tradycyjne metody palikowania i osłaniania pojedynczych sadzonek oraz grodzenia upraw.

7.1.5. Zieleń urządzona

Zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, a także zieleń towarzysząca zabudowie mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej, oraz głównym ciągom komunikacyjnym, uzupełniona o grupy zieleni wysokiej wokół zabytkowych obiektów sakralnych, stanowią ważny składnik

Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy, a dodatkowo, w trybie art. 10 ust. 1 pkt 8 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994 r. — konieczne jest zachowanie przed zabudową terenów zadrzewionych, łąk, ogrodów, cennych dla prawidłowej gospodarki zasobami przyrody w skali lokalnej.

Szczególną rolę w strukturze zieleni urządzonej Koronowa spełniają niektóre obiekty zabytkowe z elementami zieleni, objęte strefami ochrony konserwatorskiej Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (tabela 7-1).

Tabela 7-1. Obiekty zabytkowe, mające istotne znaczenie w strukturze zieleni na terenie Gminy Koronowo

L.p.	Obiekt	Sołectwo	Strefa ochrony konserwatorskiej
1	Zespół dworsko-parkowy	Dziedzinek	„A” — pełna ochrona konserwatorska
2	Zespół dworsko-parkowy	Glinki	„B” — częściowa ochrona konserwatorska
3	Zespół dworsko-parkowy	Huta	„A” — pełna ochrona konserwatorska
4	Zespół dworsko-parkowy	Krapiewo	„A” — pełna ochrona konserwatorska
5	Zespół dworsko parkowy	Lucim	„A” — pełna ochrona konserwatorska
6	Zespół dworsko parkowy	Nowy Dwór	„A” — pełna ochrona konserwatorska
7	Zespół dworsko parkowy	Stary Dwór	„A” — pełna ochrona konserwatorska
8	Zespół dworsko parkowy	Więzowno	„B” — częściowa ochrona konserwatorska
9	Zespół dworsko parkowy	Wiskitno	„A” — pełna ochrona konserwatorska
10	Zespół poklasztorny cystersów	Koronowo	„A” — pełna ochrona konserwatorska
11	Gotycki kościół pw. Św. Andrzeja	Koronowo	„A” — pełna ochrona konserwatorska

Biorąc pod uwagę potencjał rozwoju funkcji turystycznych Koronowa, w celu poprawy walorów estetycznych, należałoby wprowadzić ustalenia dotyczące różnych funkcji zieleni urządzonej w poszczególnych jednostkach planistycznych, tj. dla:

1. Terenów zabudowy mieszkaniowej — minimum 60% powierzchni działki (w tym enklawy ogrodów i sadów),
2. Terenów komunikacyjnych (zwłaszcza istniejących odcinków dróg o charakterze ponadlokalnym) — „ciągi zieleni” w formie szpalerów lub skupisk z pozostawieniem luk umożliwiających „otwarcie widokowe”; nowe nasadzenia drzew i krzewów lub wymiana obecnego składu gatunkowego
3. Terenów usługowych, handlowych i przemysłowych - wprowadzenie zieleni izolacyjno-osłonowej o funkcjach estetycznych, utrzymanie wartościowych terenów zespołów zieleni wysokiej.

W perspektywie zamierzeń rozwojowych Gminy w zakresie obiektów rekreacyjno-sportowych konieczne jest powiązanie terenów zieleni i rekreacji w całej Gminie siecią zazielenionych ścieżek rowerowych i ciągów pieszych.

7.1.5. Zalesienie zadrzewienie

W związku z brakiem opracowanej granicy polno-leśnej wydaje się, że w terenach o niskim wskaźniku lesistości nowe zalesienia gruntów rolnych, ewentualnie nieużytków są szczególnie uzasadnione.

Główne kryteria wyboru obszarów przewidzianych do zalesień to odłogowanie i zagrożenie erozyjne gruntów, położenie w bezpośrednim sąsiedztwie lasów i na wododziałach oraz wzdłuż cieków wodnych (poza dolnymi ich odcinkami). Propozycja nowych zalesień wpłynie na ochronę gruntów przed erozją oraz kształtowanie sieci powiązań przyrodniczych na obszarze całej Gminy.

W zakresie tworzenia nowych układów zieleni nieurządzonej proponuje się nowe zadrzewienia w rolniczych częściach Gminy, pełniące rolę zadrzewień śródpolnych — w układzie „pasmowym” lub „wyspowym”, zwiększające pulę różnorodności przyrodniczej.

7.1.6. Formy prawne ochrony przyrody na terenie Gminy Koronowo

Ustawa o ochronie przyrody w aktualnej wersji wymienia kilka form indywidualnej ochrony przyrody. Do chwili obecnej na terenie Gminy utworzono:

- a) 3 obszary chronionego krajobrazu (tabela 7-2) o łącznej powierzchni na terenie Gminy 19.710 ha;
- b) 2 rezerwaty przyrody (tabela 7-3);
- c) 45 użytków ekologicznych, różnego rodzaju ekosystemów bagiennych (tabela 7-4);
- d) 43 pomniki przyrody, w tym: 15 pojedynczych drzew, 15 grup drzew, 10 głazów narzutowych, 2 powierzchniowe pomniki przyrody i jedno stanowisko chronionej rośliny (pełnik europejski — *Trollius europaeus*) (tabela 7-5).

Tabela 7-2. Obszary chronionego krajobrazu na terenie Gminy Koronowo

Lp.	Nazwa obiektu	Podstawa prawna	Lokalizacja
1	O.Ch.K. Zalewu Koronowskiego	Rozp. nr 145/94 Woj. Bydgoskiego z dnia 17.08.1994r.	Dolina Brdy ze Zbiornikiem Koronowskim oraz otoczenie (kompleksy leśne)
2	O.Ch.K. Doliny Rzeki Sępolenki	Rozp. nr 145/94 Woj. Bydgoskiego z dnia 17.08.1994r.	Fragment na terenie Gminy (wschodnia część)
3	O.Ch.K. Jezior Byszewskich	Rozp. nr 145/94 Woj. Bydgoskiego z dnia 17.08.1994r.	Rynna Jezior Byszewskich

Tabela 7-3. Rezerwaty przyrody na terenie Gminy Koronowo

Lp.	Nazwa obiektu	Powierzchnia [ha]	Podstawa prawna	Lokalizacja	Obiekt ochrony
1	Bagno Głusza	166,96	Rozp. nr 32/2003 Woj. Kuj.-Pom. z dnia 9.12.2003.	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pod- oddz. 182A a-l, 182B a-d, 182C a-c	Cenne środowiska wodne, bagienne, łąkowe oraz leśne stanowiące miejsca lęgów i występowania rzadkich gatunków ptaków, ze znacznym udziałem gatunków zagrożonych w skali krajowej oraz europejskiej
2	Różanna Dęby	5,94	Rozp. nr 14/2001 Woj. Kuj.-Pom. z dnia 29.01.2001.	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pod- oddz. 126 f, i, j, h (część)	Ekosystem leśny o charakterze naturalnym z 200-letnim drzewostanem dębowym

Tabela 7-4. Użytki ekologiczne na terenie Gminy Koronowo (podstawa prawna: Rozp. nr 1/2004 Woj. Kuj.-Pom. z dnia 19 stycznia 2004 r.; Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 8/2004 poz. 76)

L.p.	Nr obiektu (l.p. w załączniku do rozporządzenia)	Powierzchnia na terenie Gminy [ha]	Lokalizacja	Opis obiektu, uwagi
1	880	0,60	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 166r	Bagno (fragment, pozostała część – 0,89 ha - na terenie Gminy Sośno)
2	881	0,43	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 170f	Teren trwale zabagniony
3	882	153,51	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 182Ac; Af; Ag; Ah; Aj; Al; Ba; Bc; Bd; Ca; Cc	Bagno (powierzchnia użytku ekologicznego wchodzi w skład rezerwatu przyrody Bagno Głusza)
4	883	0,91	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 182Da	Teren trwale zabagniony
5	884	0,92	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 182Db	Teren trwale zabagniony
6	885	2,49	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 182Dc	Teren trwale zabagniony
7	886	0,81	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 182Dd	Teren trwale zabagniony
8	903	5,76	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 184a	Teren trwale zabagniony
9	904	5,81	LP Nadl. Runowo, Obr. Sośno, pododdz. 184Aa; Ad	Bagno
10	786	2,36	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 9b; 10i; 19a	Bagno
11	787	7,44	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 27Br; Ca; Cb	Bagno zadrzewione
12	788	1,44	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 125f, 143b	Bagno
13	789	0,80	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 132c	Bagno
14	790	8,28	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 136b, 137c	Bagno
15	791	0,32	LP Nadl. Różanna, Obr. Różanna, pododdz. 143k	Bagno
16	792	1,86	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 22a	Bagno
17	793	0,88	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 22g	Bagno zadrzewione
18	794	0,66	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 188d	Bagno
19	797	3,35	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 200c	Bagno
20	798	0,87	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 200f	Bagno
21	799	2,21	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 201b	Bagno
22	800	3,08	LP Nadl. Różanna, Obr. Stronno, pododdz. 209f	Bagno
23	1688	0,58	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 141f	Bagno
24	1689	1,48	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 141i, 152b	Bagno
25	1690	0,27	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 152d	Bagno
26	1691	0,83	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 152g	Bagno
27	1692	0,55	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 156i	Bagno
28	1693	28,02	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 163a, 164a, 179c, 180c	Bagno
29	1694	5,10	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 168b, 169c	Bagno
30	1695	0,26	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 169f	Bagno
31	1696	2,52	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 169g	Bagno
32	1697	0,40	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 185d	Bagno
33	1698	2,21	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 186f	Bagno
34	1699	0,44	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 186g	Bagno
35	1700	0,33	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 186h	Bagno
36	1701	0,28	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 187f	Bagno
37	1702	2,06	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 87d	Bagno
38	1715	4,17	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 137d	Bagno
39	1716	3,86	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 147h	Bagno
40	1717	3,93	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 162a	Bagno
41	1718	3,71	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 160h, 175b	Bagno
42	1719	0,42	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 175h	Bagno
43	1720	0,81	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 189b	Bagno
44	1721	1,64	LP Nadl. Zamrzenica, Obr. Świekatówka, pododdz. 189f	Bagno
45	1775	1,16	LP Nadl. Żołędowo, Obr. Trzszczyn, pododdz. 341d	Bagno

Tabela 7-5. Pomniki przyrody na terenie Gminy Koronowo

Lp	Nr. Rej. Star. Bydg.	Nazwa gatunku drzewa/ obiektu	Typ obiektu	Podstawa prawna	Mezoregion geograficzny	Miejscowość
Na terenie Miasta						
1	56	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 342	Dolina Brdy	Koronowo
2	57	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 343	Dolina Brdy	Koronowo

3	58	Żywotnik zachodni (Thuja occidentalis)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 344	Dolina Brdy	Koronowo
4	59	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 345	Dolina Brdy	Koronowo
5	80	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 366	Dolina Brdy	Koronowo
6	55	Dąb szypułkowy (Quercus robur) (30) Lipa drobnolistna (Tilia cordata) (2)	Grupa drzew (32)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 341	Dolina Brdy	Koronowo
Na terenach wiejskich						
7	50	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 336	Pojezierze Krajeńskie	Buszkowo
8	51	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 337	Pojezierze Krajeńskie	Buszkowo
9	52	Kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 338	Pojezierze Krajeńskie	Byszewo
10	53	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 339	Dolina Brdy	Gościeradz
11	54	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 340	Wysoczyzna Świecka	Nowy Jasiniec-Młyn
12	60	Dąb szypułkowy (Quercus robur) (12) Lipa drobnolistna (Tilia cordata) (2)	Grupa drzew (14)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 346	Wysoczyzna Świecka	Nowy Jasiniec
13	61	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 347	Wysoczyzna Świecka	Nowy Jasiniec
14	62	„Kierda”	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 348	Dolina Brdy	Pieczyska
15	63	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 349	Pojezierze Krajeńskie	Popielewo
16	64	Stanowisko pełnika europejskiego (Trollius europaeus)	Stanowisko rośliny chronionej	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 350	Pojezierze Krajeńskie	Sitowiec
17	65	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 351	Pojezierze Krajeńskie	Stopka
18	66	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 352	Pojezierze Krajeńskie	Więzowno
19	67	Wierzba biała (Salix alba)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 353	Pojezierze Krajeńskie	Wiskitno
20	68	Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 354	Pojezierze Krajeńskie	Witoldowo
21	69	Kasztanowiec zwyczajny (Aesculus hippocastanum)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 355	Pojezierze Krajeńskie	Wtelno
22	70	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 356	Wysoczyzna Świecka	Dębowa Góra
23	71	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 357	Wysoczyzna Świecka	Dębowa Góra
24	72	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 358	Dolina Brdy	Wymysłowo
25	73	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 359	Dolina Brdy	Ługowo
26	74	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (6)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 360	Dolina Brdy	Ługowo
27	75	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (5)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 361	Dolina Brdy	Sokole Kuźnica
28	76	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 362	Dolina Brdy	Różanna
29	77	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 363	Dolina Brdy	Sokole Kuźnica
30	78	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 364	Dolina Brdy	Krówka leśna
31	79	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 365	Wysoczyzna Świecka	Nowy Jasiniec
32	81	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 367	Wysoczyzna Świecka	Wilcze Gardło
33	82	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 368	Pojezierze Krajeńskie	Byszewo
34	83	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (2)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 369	Pojezierze Krajeńskie	Byszewo
35	84	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 370	Pojezierze Krajeńskie	Skarbiewo
36	85	—	Głaz narzutowy	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 371	Dolina Brdy	Glinki

37	86	Buk zwyczajny (Fagus sylvatica)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1024	Pojezierze Krajeńskie	Gościeradz
38	87	Jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1025	Pojezierze Krajeńskie	Lipniki
39	88	Wierzba biała (Salix alba)	Pojedyncze drzewo	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1026	Pojezierze Krajeńskie	Łukowiec
40	89	Drzewostan sosnowy o powierzchni ok. 2 ha	Inne (powierzchniowy)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1027	Dolina Brdy	Kadzionka
41	90	Drzewostan modrzewiowo-dębowy o powierzchni 2,79 ha	Inne (powierzchniowy)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1028	Dolina Brdy	Różanna
42	91	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (3)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1029	Dolina Brdy	Różanna
43	92	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grupa drzew (12)	Dz. Urz. W. Kuj.-Pom. 15/1991 poz. 120, zał. 1030	Dolina Brdy	Różanna

W chwili obecnej brak na terenie Koronowa obszarów i obiektów zakwalifikowanych do sieci NATURA 2000 (lista opublikowana przez Ministerstwo Środowiska). Dolina Brdy jest wymieniana jako obszar korytarzowy sieci EECNET-PL łączący obszar Borów Tucholskich z obszarami węzłowymi Doliny Wisły i Noteci.

7.1.7. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt

Poza ochroną cennych przyrodniczo obiektów i obszarów ustawa o ochronie przyrody przewiduje również ochronę gatunkową dla elementów flory i fauny, których listę zawierają odpowiednie rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska.

Celem tej ochrony jest zabezpieczenie dziko występujących roślin lub zwierząt oraz ich siedlisk, a w szczególności gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, jak też zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej (ustawa o ochronie przyrody).

W chwili obecnej nie prowadzi się szczegółowego rejestru stanowisk gatunków objętych ochroną prawną między innymi ze względu na brak odpowiednich ustaleń prawnych.

Najcenniejsze gatunki flory znane z Borów Tucholskich, a poprzez powiązania przestrzenne i występowanie analogicznych siedlisk, potencjalnie mogące występować na terenie Koronowa, a także gatunki, których stanowiska są znane z terenu Koronowa, wymieniono w tabeli 7-6:

Tabela 7-6. Chronione gatunki roślin z terenu Gminy Koronowo

L.P.	Nazwa polska gatunku	Nazwa łacińska gatunku	Status ochrony	Lokalizacja stanowisk
1	Bluszcz pospolity	<i>Hedera helix</i>	S	"Grabina"
2	Bagno zwyczajne	<i>Ledum palustre</i>	S	Brak szczegółowych danych
3	Konwalia majowa	<i>Convallaria majalis</i>	Cz	"Grabina"
4	Kopytnik pospolity	<i>Asarum europaeum</i>	Cz	"Grabina"
5	Kruszczyk szerokolistny	<i>Epipactis helleborine</i>	S	"Grabina"
6	Kruszyna pospolita	<i>Frangula alnus</i>	Cz	"Grabina"
7	Lilia złotogłów	<i>Lilium martagon</i>	S	"Grabina"
8	Lobelia jeziorna	<i>Lobelia dortmanna</i>	S	Brak szczegółowych danych
9	Marzanka wonna	<i>Galium odoratum</i>	Cz	"Grabina"
10	Mącznica lekarska	<i>Arctostaphylos uva-ursi</i>	S	Brak szczegółowych danych

11	Paprotka zwyczajna	<i>Polypodium vulgare</i>	S	„Grabina”
12	Poryblin jeziorny	<i>Isoetes lacustris</i>	S	Brak szczegółowych danych
13	Porzeczka czarna	<i>Ribes nigrum</i>	Cz	„Grabina”
14	Przylaszczka pospolita	<i>Hepatica nobilis</i>	Cz	„Grabina”

S — ścisła ochrona gatunkowa;
CZ — częściowa ochrona gatunkowa.

7.1.8. Ochrona obszarów i obiektów przyrodniczych

W zakresie utrzymania wysokich walorów biotycznych środowiska Gminy Koronowo postuluje się utworzyć nowe obszary ochrony prawnej w randze:

- ✓ rezerwatu przyrody
 - ✓ użytków ekologicznych,
 - ✓ pomników przyrody
 - ✓ zespołu przyrodniczo-krajobrazowego
- zgodnie z przedstawionymi poniżej wskazaniem.

Listę pomników przyrody, którą obecnie tworzą głównie sędziwe okazy drzew oraz głązy narzutowe należałoby rozszerzyć o kolejne tego typu obiekty.

Użytki ekologiczne na terenie gminy chronią dotychczas wyłącznie enklawy ekosystemów bagiennych w kompleksach leśnych. Tej formie ochrony powinny podlegać ponadto najcenniejsze fragmenty roślinności nieleśnej na terenach o dominującej funkcji rolniczej (zbiorniska łąkowe z udziałem chronionych gatunków, murawy psammofilne, kompleksy zarośli sródpolnych).

Dla ochrony różnorodności biologicznej gminy istotne jest zwiększenie powierzchni obszarów ochrony rezerwatowej, w szczególności w stosunku do typów zbiornisk leśnych dotychczas nie objętych tą formą ochrony. W chwili obecnej na etapie projektu jest tylko jeden rezerwat przyrody „Grabina” (23,8 ha), obejmujący teren z czynnymi zjawiskami osuwiskowymi, pokryty ginącym typem roślinności leśnej (grąd środkowoeuropejski — *Galio sylvatici-Carpinetum*). Objęcie ochroną rezerwatową tego terenu umożliwi zachowanie jednego z ostatnich w regionie fragmentów grądów o charakterze naturalnym.

Teren projektowanego rezerwatu przyrody „Grabina” charakteryzuje się czynnymi zjawiskami osuwiskowymi. W związku z planowanym objęciem terenu ochroną rezerwatową wszelkie działania zmierzające do zahamowania ww. zjawisk, a w szczególności wprowadzanie obcych gatunków roślin, powinny być konsultowane z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody.

Fragmenty skarpy Doliny Brdy położone na północ od Grabiny (Wzgórze Łokietka, Szańce, Wzgórze Św. Jana), o niższych walorach przyrodniczych zasługują na ochronę w formie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Ochroną rezerwatową (w perspektywie) powinno się objąć ponadto najcenniejsze i najbardziej zbliżone do naturalnych fragmenty obszarów chronionego krajobrazu, tak, aby w miarę możliwości tą formą ochrony objąć wszystkie typowe dla terenów gminy zespoły roślinności naturalnej.

Wskazana jest korekta granic obszaru sieci Natura 2000 PLB 220002 „Bory Tucholskie” („ostoja ptasia”), czego efektem byłoby włączenie do obszaru następujących obiektów:

- terenów bagiennych rezerwatu przyrody „Bagno Głusza” w Łąsku Wielkim,
- Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego,

- Obszaru Chronionego Krajobrazu Rynny Jezior Byszewskich,
- projektowanego rezerwatu przyrody „Grabina”,
- rezerwatu przyrody „Różanna Dęby”.

7.2. Identyfikacja potrzeb związanych z ochroną przyrody oraz stan docelowy

Stan docelowy w zakresie ochrony przyrody, będący efektem działań wymienionych w Programie, można przedstawić w następujących punktach:

- Włączenie najcenniejszych przyrodniczo fragmentów gminy do Obszaru NATURA 2000: PLB 220002 „Bory Tucholskie”
- Nowe obiekty i obszary chronione w formach przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody i innych aktach prawnych;
- Ochrona czynna zbiorowisk nieleśnych, konieczna dla zachowania cennych fragmentów roślinności, których trwanie uzależnione jest od odpowiednich zabiegów gospodarczych;
- Ciągłość lokalnych i ponadlokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych;
- Zachowanie w zadowalającym stanie zabytkowych założeń zieleni parkowej i cmentarnej;
- Wzrost powierzchni terenów leśnych z drzewostanem właściwym ze względu na charakter siedliska (renaturalizacja);
- Upowszechnienie wśród społeczności lokalnej wiedzy na temat najcenniejszych walorów przyrody na terenie Gminy.

Podstawowe działania, niezbędne dla osiągnięcia w/w stanu, to:

- rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych terenów leśnych oraz zlokalizowanych w sąsiedztwie wód, pod warunkiem braku kolizji z nadrzędnym celem zachowania we właściwym stanie najcenniejszych przyrodniczo fragmentów Gminy;
- utworzenie sugerowanych obszarów chronionych i ich popularyzacja;
- wspieranie proekologicznych działań Nadleśnictw w realizacji działań na rzecz ochrony przyrody w lasach nadleśnictwa;
- rewitalizacja cennych zespołów i założeń zabytkowej zieleni

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Gminy w tym zakresie.

Zabezpieczenie realizacji wszystkich w/w potrzeb umożliwi pozyskanie środków z zewnętrznych pomocowych funduszy ekologicznych: WFOŚiGW, NFOŚiGW, EkoFundusz oraz środków UE.

7.3. Cele i kierunki działań

Tabela 7-5. Cele i kierunki działań wg „Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2000)”, „Programu Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2003)” i „Powiatowego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Bydgoskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011”

Opracowanie	Cele strategiczne (długoterminowe)	Kierunki, działania, efekty
<i>Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i>	<p>Zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i ochrona walorów krajo-brazowych</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie wieloprzestrzennego systemu ochrony przyrody i krajobrazu poprzez zachowanie istniejących i wprowadzenie nowych form ochrony. 2. Realizacja koncepcji sieci ekologicznej Natura 2000. 3. Ochrona i kształtowanie bioróżnorodności. 4. Zwiększenie lesistości województwa poprzez zalesienie gruntów nieprzystdatnych rolniczo. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykształcenie ciągłego przestrzennie systemu obszarów chronionych obejmującego co najmniej 35% powierzchni województwa. 2. Włączenie obszaru województwa do europejskiej sieci ekologicznej. 3. Zapewnienie ochrony prawnej wszystkich obiektów i obszarów zasługujących na ochronę oraz zwiększenie lesistości województwa do 25%. 4. Zachowanie osobliwości przyrodniczych.
Program Ochrony Środowiska Województwa Kujawsko-Pomorskiego	4.4 — Ochrona roślin i zwierząt	<ul style="list-style-type: none"> • Doskonalenie zarządzania obszarami, na których występują chronione gatunki roślin i zwierząt, • Wzmożenie czynnej ochrony gatunków ginących, zagrożonych oraz chronionych flory i fauny regionu — tworzenie platform, wyznaczanie stref ochrony, • Działania zmierzające do realizacji planów ochrony obiektów i obszarów występowania gatunków roślin i zwierząt chronionych i zagrożonych wyginieciem, • Działania zmierzające do poprawy stanu środowisk zagrożonych i ginących gatunków roślin i zwierząt poprzez przygotowanie programów rolno-środowiskowych, reintrodukcję gatunków, renaturyzację obszarów, • Odtworzenie bioróżnorodności przyrodniczej obszarów rolnych.
	4.5 — Kształtowanie systemu obszarów i obiektów chronionych	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie i wdrożenie sieci ekologicznej Natura 2000, • Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla rezerwatów przyrody, • Konserwacja tworów przyrody objętych ochroną jako pomniki przyrody.
	4.6 — Kształtowanie gospodarki leśnej i łowieckiej	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie lesistości województwa, • Przebudowa drzewostanów, • Zadrzewienia, • Zakrzewienia, • Poprawa naturalnych warunków bytowania, zwierzyny i warunków osłonowych, • Walka z kłusownictwem i wszelkimi przejawami szkodnictwa łowieckiego, • Wprowadzenie inwentaryzacji i stałego monitoringu populacji ptaków drapieżnych objętych ochroną gatunkową w celu kontrolowanej ich redukcji do stanu nie zagrażającego zwierzynie drobnej, • Zasiedlanie łowisk rodzimymi gatunkami zwierzyny drobnej, których liczebność zdecydowanie maleje poprzez niewłaściwą eksploatację środowiska przyrodniczego.

<i>Powiatowy Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bydgoskiego na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011</i>	2. Ochrona przyrody i krajobrazu	<p>2.1. Ochrona roślin i zwierząt</p> <p>2.1.1. Przygotowanie programu rolno-środowiskowego oraz reintrodukcji gatunków i renaturyzacji cennych obszarów przyrodniczych na terenie powiatu.</p> <p>2.1.2. Opracowanie „Kart stanowisk” dla roślin i zwierząt.</p> <p>2.1.3. Zaewidencjonowanie, przygotowanie dokumentacji i objęcie ochroną prawną korytarzy ekologicznych nie objętych do tej pory żadną formą ochrony prawnej, jako miejsc migracji flory i fauny.</p>
		<p>2.2. Kształtowanie systemu obszarów i obiektów chronionych</p> <p>2.2.4. Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla rezerwatów przyrody.</p> <p>2.2.5. Konserwacja tworów przyrody objętych ochroną jako pomniki przyrody.</p> <p>2.2.6. Uregulowanie statusu ochronnego rezerwatu „Grabina” w Koronowie.</p> <p>2.2.7. Aktualizacja rejestru pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.</p>
	3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	<p>3.1. Kształtowanie gospodarki leśnej i łowieckiej</p> <p>3.1.1. Przygotowanie podstaw do rozszerzenia zakresu zalesień poprzez weryfikację klasyfikacji gruntów, uporządkowanie ewidencji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy polno-leśnej w planach zagospodarowania.</p> <p>3.1.2. Analiza rejestrów i planów urzędzenia lasów rozdrobionych i ochronnych i opracowanie programu zwiększenia lesistości.</p> <p>3.1.3. Zwiększenie lesistości województwa. Przebudowa drzewostanów. Zadrzewienia. Zakrzewienia.</p> <p>3.1.4. Przebudowa drzewostanów w celu osiągnięcia składów gatunkowych drzewostanów zgodnych z warunkami siedliskowymi oraz mniej narażonych na działanie zanieczyszczeń przemysłowych, Kształtowanie właściwej (prawidłowej) przestrzennej budowy lasu oraz budowy piętrowej drzewostanów.</p> <p>3.1.5. Zalesienia i właściwe zagospodarowywanie drzewostanów na gruntach porolnych.</p> <p>3.1.6. Monitorowanie ekosystemów leśnych.</p> <p>3.2. Gospodarka łowiecka</p> <p>3.2.1. Wprowadzenie inwentaryzacji i stałego monitoringu populacji ptaków drapieżnych objętych ochroną gatunkową w celu kontrolowanej ich redukcji do stanu nie zagrażającego zwierzynie drobnej.</p> <p>3.2.2. Zasiedlanie łowisk rodzimymi gatunkami zwierzyny drobnej, których liczebność zdecydowanie maleje poprzez niewłaściwą eksploatację środowiska przyrodniczego.</p> <p>3.2.3. Nadzór nad właściwymi rozwiązaniami przejść dla zwierzyny dziko żyjącej w województwie przez drogi szybkiego ruchu i autostradę oraz nad właściwą ich realizacją.</p> <p>3.2.4. Reintrodukcja gatunków zagrożonych wyginięciem oraz ścisły monitoring tych działań i rozwoju populacji.</p>

7.4. Priorytety ekologiczne gminy

Priorytet I: Optymalne gospodarowanie i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, które nie ograniczy realizacji potrzeb przyszłych pokoleń.

Priorytet II: Włączenie cennych przyrodniczo fragmentów gminy do sieci NATURA 2000.

7.4.1. Działania krótkoterminowe – do 2007r.

- Powiększenie liczby obszarów objętych ochroną prawną w gminie (ESOCH*);
- Kształtowanie i rozwój systemu zieleni urządzonej.

7.4.2. Działania długoterminowe – do 2011r.

- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej;
- Spopularyzowanie i uatrakcyjnienie przyrodniczo i rekreacyjnie atrakcyjnych obszarów gminy;
- Zwiększanie lesistości - w oparciu o grunty nieprzydatne rolniczo.

*ESOCH – Ekologiczny System Obszarów Chronionych

7.5. Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Mechanizmy prawne służące realizacji ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody, a nakładające na organy administracji samorządowej określone obowiązki i zadania wynikają z ustawy prawo ochrony środowiska, ustawy o ochronie przyrody i ustawy o lasach. Wg ww. ustaw każdy z organów działając zgodnie z przepisami prawnymi ma inny zakres kompetencji i zadań. W odniesieniu do organów administracyjnych w ww. ustawach znalazły się następujące zapisy:

1. Ustawa z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (tekst jednolity – Dz. U. Nr 99 poz. 1079 z 2001 r.):
 - a) art. 3 – obowiązek ochrony przyrody;
 - b) art. 5 ust. 1 – popularyzacja ochrony przyrody;
 - c) art. 34 ust. 1 – wprowadzenie formy ochrony przyrody (obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe), o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt. 4 i 6, jeżeli Wojewoda nie wprowadził tych form;
 - d) art. 34 ust. 2 – obowiązek sporządzania m.p.z.p. dla obszarów i obiektów poddawanych ochronie przez radę gminy;
 - e) art. 50 ust. 2 – umieszczanie tablic o ograniczeniach i zakazach wprowadzanych w rozdz. 4 lub innych oznakowań o poddaniu pod ochronę – na obrzeżach ochraniających kompleksów przyrodniczych i w pobliżu chronionych tworów przyrody;
 - f) art. 47e ust. 2 – wydawanie zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów;
 - g) art. 47f ust. 2 – naliczanie opłat za usunięcie drzew lub krzewów;
 - h) art. 47k – wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za zniszczenie terenów zieleni, drzew lub krzewów oraz za ich usuwanie bez wymaganego zezwolenia.

2. Ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach (tekst jednolity – Dz. U. Nr 56 poz. 679 z 2000r.) — art. 14 ust. 3 – określenie gruntów przeznaczonych do zalesienia w m.p.z.p. lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.
3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62 poz. 627z późn. zm.)
 - a) art. 3 – uwzględnianie w m.p.z.p. oraz decyzji o w.z.iz.t. ograniczeń wynikających z ustanowienia w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody form ochrony przyrody;
 - b) art. 127 – ogólne zapisy dotyczące ochrony zwierząt i roślin oraz form jej realizacji.

Tematyka ochrony przyrody, leśnictwa i edukacji ekologicznej została ujęta w celach Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003 – 2006 i dodatkowo wzmocniona art. 35 ust. 2 w/w ustawy o ochronie przyrody, mówiącym o konieczności opracowania "Krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej" wraz z programem działania.

Polityka Ekologiczna Państwa postuluje umocnienie samorządu terytorialnego jako ogniwa władzy ekologicznej m.in. poprzez wprowadzenie procedur umożliwiających gminie występowanie w charakterze inicjatora lub strony w sprawach pozostających w kompetencji władz wojewódzkich i centralnych.

7.6. Harmonogram realizacji Programu

ZADANIA WŁASNE GMINY (1)											
L.p.	Nazwa zadania	Planowany okres realizacji		Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (4) [tys. zł]	UE	NFOS	WFOS	Środki własne	Partnerzy
1.	Utworzenie użytków ekologicznych, chroniących cenne ekosystemy na terenach nieleśnych (szacunkowo ok. 10 obiektów)	2004	2007	Urząd Gminy Koronowo	Rozwój sieci obszarów chronionych	50			x	x	Starosta Bydgoski Stowarzyszenie, organizacje ekologiczne
2.	Utworzenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, obejmującego Wzgórze Łokietka, Szańce, Wzgórze Św. Jana	2004	2007	Urząd Gminy Koronowo	Rozwój sieci obszarów chronionych	20			x	x	Starosta Bydgoski Stowarzyszenie, organizacje ekologiczne
3.	Objęcie ochroną prawną kolejnych sędziwych drzew (około 20 obiektów)	2004	2007	Urząd Gminy Koronowo	Ochrona indywidualna najcenniejszych przyrodniczo obiektów na terenie gminy	20			x	x	Starosta Bydgoski Wojewoda Kujawsko-Pomorski Nadleśnictwa Stowarzyszenia, organizacje ekologiczne
4.	Bieżące prace pielęgnacyjne i konserwujące w stosunku do istniejących pomników przyrody	2004	2011	Urząd Gminy Koronowo	Ochrona indywidualna najcenniejszych przyrodniczo obiektów na terenie gminy	20			x	x	Starosta Bydgoski Wojewoda Kujawsko-Pomorski Nadleśnictwa Stowarzyszenia, organizacje ekologiczne
5.	Ochrona zabytkowych założeń zieleni parkowej i cmentarnej (prace pielęgnacyjno-konserwacyjne w stosunku do drzewostanów i zieleni niskiej)	2004	2011	Urząd Gminy Koronowo	Podniesienie jakości terenów zieleni urządzonej	100		X	X	X	Fundusze pomocowe Nadleśnictwa Państwowa Służba Ochrony Zabytków Inwestorzy sektora publicznego i prywatnego
6.	Promocja działań proekologicznych, wydawnictwa ekologiczne z przeznaczeniem dla społeczności lokalnej	2004	2011	Urząd Gminy Koronowo	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie	45			X	X	Fundusze pomocowe organizacje ekologiczne

6.	Rozwój sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych (2-3 obiekty, np. "Park Grabina", "Jeziora Byszewskie")	2004	2007	Urząd Gminy Koronowo	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej gminy	30			X	X	Organizacje i stowarzyszenia ekologiczne
SUMA:						285					

II ZADANIA KOORDYNOWANE GMINY (2)											
L.p.	Nazwa zadania	Planowany okres realizacji		Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (3) [tys. zł]	UE	NFOS	WFOS	Środki własne	Partnerzy
1	Korekta granic obszaru PLB 220002 "Bory Tucholskie" celem włączenia cennych przyrodniczo-fragmentów Gminy Koronowo	2004	2007	Ministerstwo Środowiska	Podniesienie rangi obiektów chronionych	20				X	Urząd Gminy Koronowo Wojewoda Kujawsko-Pomorski
2	Zalesianie gruntów porolnych – szacunkowo 70 ha	2004	2011	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu	Podniesienie wskaźnika lesistości	210			X	X	Urząd Gminy Koronowo Starosta Bydgoski Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
3	Ochrona czynna zbiorowisk łąkowych i zadrzewień łąkowych – doliny rzek Kamionka, Sępólna i Krówka i innych	2004	2011	RZGW, inni administratorzy	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie gminy Utrzymanie lokalnych korytarzy ekologicznych	150	X		X	X	Fundusze pomocowe Inwestorzy sektora publicznego z zakresu gospodarki wodnej Zarządcy gruntów Organizacje ekologiczne
4	Utworzenie projektowanego rezerwatu przyrody "Grabina"	2004	2007	Wojewoda Kujawsko-Pomorski	Rozwój sieci obszarów chronionych	40			X	X	Urząd Gminy Koronowo Nadleśnictwa
5	Opracowanie i zatwierdzenie planów ochrony dla rezerwatów przyrody istniejących i projektowanego	2004	2007	Wojewoda Kujawsko-Pomorski	Rozwój sieci obszarów chronionych	45				X	Urząd Gminy Koronowo Nadleśnictwa

6	Realizacja wytycznych planu urzędzenia lasu oraz "programu ochrony przyrody" Nadleśnictw	2004	2011	Nadleśnictwa	Wzrost różnorodności biologicznej na terenach leśnych	1000		X	X		Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Toruniu Generalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie Fundusze pomocowe
7	Realizacja form zieleni izolacyjno – osłonowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych	2004	2011	Zarządcy dróg	Podniesienie standardu ekologicznego życia mieszkańców Utrzymanie ciągłości ekosystemów w obszarach zabudowanych	100	X	X			Urząd Gminy Koronowo Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych
SUMA:						1565					

7.7. Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody, leśnictwa i edukacji ekologicznej Gminy Koronowo:

1. Występowanie licznych obszarów i obiektów cennych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym, godnych ochrony prawnej – także jako potencjał do zagospodarowania rekreacyjno turystycznego, zwłaszcza w kontekście dogodnej komunikacji dla mieszkańców aglomeracji bydgoskiej.
2. Duża liczba obiektów przyrodniczo cennych objętych ochroną prawną (rezerwaty przyrody, użytki ekologiczne, pomniki przyrody).
3. Proekologiczny model gospodarki leśnej Nadleśnictw;
4. Znaczące walory dziedzictwa kulturowego;
5. Potencjalne możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki;

Ograniczenia w realizacji w/w programu (elementy ryzyka):

1. Skromny zakres współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami zajmującymi się ochroną przyrody (istniejąca działalność ma charakter okazjonalny).
2. Niski poziom świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.
3. Niewielkie doświadczenie w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania pozainwestycyjne z zakresu ochrony przyrody i edukacji ekologicznej w ramach funduszy pomocowych.
4. Trudności w powołaniu rezerwatu przyrody “Grabina” wynikające z położenia obiektu w bezpośredniej bliskości centrum miasta Koronowo (w kontekście perspektywy wprowadzenia szeregu zakazów i ograniczeń w użytkowaniu terenu, wynikających z ochrony rezerwatowej).